

Florentina Leucuția
Elena Jebelean
Diana Achim
Florin Ioniță – coordonator

Limba și literatura română

PREGĂTIRE

PENTRU BACALAUREAT

**Aplicații corelate competențelor
și modele de teste**

Lucrarea este avizată de M.E.N. în sesiunea august – septembrie 2018 (poziția 159), conform rezultatelor comunicate de C.N.E.E. la <http://www.rocnee.eu/auxiliaredidactice>.

Lucrarea este realizată în conformitate cu *Programa de Bacalaureat* în vigoare, pentru disciplina Limba și literatura română, aprobată prin O.M. nr. 4923/2013.

Redactor: Izabella Tilea

DTP: Mihaela Aramă

Copertă: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Limba și literatura română. Pregătire pentru Bacalaureat:
aplicații corelate competențelor și modele de teste/

Florin Ioniță (coord.), Diana Achim, Elena Jebelean,
Florentina Leucuția. – București : Art Educațional, 2020
ISBN 978-606-003-354-7

I. Ioniță, Florin

II. Achim, Diana

III. Jebelean, Elena

IV. Leucuția, Florentina

37

Pentru comenzi vă puteți adresa

Departamentului Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, sector 1, București

Telefoane: 0744.634.719; 0751.281.774; 021.796.73.83; 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Educațional.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al Editurii Art Educațional.

© Art Educațional, un imprint al Art Klett SRL, 2020

Cuprins

Calendarul de desfășurare a examenului în anul școlar 2020 – 2021	10
Câteva precizări	11
Programa de examen pentru disciplina Limba și literatura română. Bacalaureat 2021	12
Lista temelor abordate în cadrul subiectelor al II-lea și al III-lea	21

PARTEA I • APLICAȚII CORELATE COMPETENȚELOR DIN PROGRAMA DE BACALAUREAT 25

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare 27

1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise, compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	27
• Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate)	27
• Relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare oficială, scrisoare în format electronic (e-mail)	29
• Exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber	33
• Normele citării	35
• Normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	36
Evaluare	38

1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	39
• Limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon	39
• Expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic	41
• Texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare (memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului)	42
• Sens denotativ și sensuri conotative	45
• Calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie	46
Evaluare	48

1.4. Receptarea adecvată a sensului/sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte	49
• Elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canal, cod, context	49
• Ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr	50
• Scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc.	51
• Reacțiile receptorului: cititor, ascultător	53
Evaluare	55

1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	56
• Componentele și funcțiile actului de comunicare	56

• Niveluri ale receptării și producerii textelor: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal	57
• Normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	59
• Tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ	61
• Rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere	63
• Rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog	64
Evaluare	66
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare.....	68
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	68
• Temă, motiv/motive identificat/e în texte, viziune despre lume	68
• Genuri literare: epic, liric, dramatic	70
• Modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite	73
Evaluare	76
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	77
• Particularități ale construcției subiectului în textele narative	77
• Particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative	78
• Instanțele comunicării în textul narativ	80
• Construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje	82
• Tipuri de perspectivă narativă	85
• Specii epice: basm cult, nuvelă, roman	87
• Registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului	90
• Stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber	91
Evaluare	93
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic.....	94
• Particularități ale construcției subiectului în textul dramatic	94
• Particularități ale compoziției textului dramatic	95
• Modalități de caracterizare a personajelor	96
• Registre stilistice, limbajul personajelor	98
• Specii dramatice: comedia	99
• Specii dramatice: drama	101
(*) Evaluare	104
• Un text dramatic postbelic	105
• Creație dramatică și spectacol; cronică de spectacol	107
Evaluare	109
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	110
• Titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, leitmotiv, simbol central, idee poetică	110

• Sugestie și ambiguitate	113
• Imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie	114
• Poezie epică, poezie lirică.....	117
• Instanțele comunicării în textul poetic	119
Evaluare.....	121
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	122
• Viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare.....	122
Evaluare.....	124
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	125
• Lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură	125
Evaluare.....	127
3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare.....	128
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	128
• Trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere	128
Evaluare.....	132
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	134
• (*) Fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române)	134
• (*) Perioada veche (formarea conștiinței istorice)	135
• Curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul.....	136
Evaluare.....	138
• Perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist)	139
Evaluare.....	142
• (*) România între Occident și Orient	144
• Perioada modernă: b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul)	145
Evaluare.....	149
• (*) Prelungiri ale romantismului și clasicismului	150
Evaluare.....	152
c. Perioada interbelică – orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman ...	154
c. Poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune	156
c. Curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism	158
c. Identitate culturală în context european	159
Evaluare.....	162
c. Orientări avangardiste	163
Evaluare.....	165
d. Perioada postbelică – tipuri de roman	166

d. Perioada postbelică – un roman scris între 1960 și 1980	169
d. Perioada postbelică – poezia	171
Evaluare.....	173
d. Perioada postbelică – teatrul	174
d. Perioada postbelică – curente culturale/literare: postmodernismul	175
Evaluare.....	177
d. Perioada postbelică – romanul de după 1980	178
Evaluare.....	181
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare.....	182
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere.....	182
• Construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale	182
• Logica și coerența mesajului argumentativ	184
Evaluare.....	186
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problematică pusă în discuție	188
• Verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare	188
• Construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ	189
Evaluare.....	192
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii.....	194
• (*) Textul critic (recenzia, cronica literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat	194
• Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară	195
• Eseul structurat, eseul liber	196
Evaluare.....	198
PARTEA a II-a • TESTE.....	199
• Varianta 1 (*).....	201
• Varianta 2	204
• Varianta 3	206
• Varianta 4	208
• Varianta 5	210
• Varianta 6	213
• Varianta 7	216
• Varianta 8	218
• Varianta 9	220
• Varianta 10	223
• Varianta 11	225
• Varianta 12	228
• Varianta 13	230
• Varianta 14	233
• Varianta 15	235
• Varianta 16	238
• Varianta 17 (*).....	240
• Varianta 18	243
• Varianta 19	245
• Varianta 20 (*)	248
• Varianta 21	251
• Varianta 22	254
• Varianta 23	256
• Varianta 24	259
• Varianta 25	261
• Varianta 26	263
• Varianta 27	266
• Varianta 28	269
• Varianta 29	271
• Varianta 30	273
• Varianta 31 (*).....	276
• Varianta 32	278
• Varianta 33	280
• Varianta 34	283
• Varianta 35	285

PARTEA a III-a • SOLUȚII	289
• SOLUȚII. Aplicații corelate competențelor din programa de bacalaureat	291
1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare	291
1.2. Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate)	291
• Relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoare în format electronic (e-mail)	292
• Exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat	293
• Normele citării	295
• Normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	295
1.3. Limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon	296
• Expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic	297
• Texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare (memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului)	298
• Sens denotativ și sensuri conotative	299
• (*) Calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie	299
1.4. Elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canal, cod, context	300
• Ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr	301
• Scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc.	301
• Reacțiile receptorului: cititor, ascultător	302
1.5. Componentele și funcțiile actului de comunicare	303
• Niveluri ale receptării și producerii textelor: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal	303
• Normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	304
• Tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ	305
• Rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere	305
• Rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog	306
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare	307
2.1. Temă, motiv/motive identificate în texte, viziune despre lume	307
• Genuri literare: epic, liric, dramatic	307
• Modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite	308

2.2. Particularități ale construcției subiectului în textele narative	309
• Particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/ secvențe narative, tehnici narative	309
• Instanțele comunicării în textul narativ.....	310
• Construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje.....	310
• Tipuri de perspectivă narativă	311
• Specii epice: basm cult, nuvelă, roman	311
• Registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului	312
• Stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.....	313
2.3. Particularități ale construcției subiectului în textul dramatic.....	313
• Particularități ale compoziției textului dramatic	314
• Modalități de caracterizare a personajelor	315
• Registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului	315
• Specii dramatice: comedia	316
• Specii dramatice: drama.....	316
• Un text dramatic postbelic.....	317
• Creație dramatică și spectacol; cronica de spectacol	317
2.4. Titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică.....	318
• Sugestie și ambiguitate	319
• Imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie	320
• Poezie epică, poezie lirică	321
• Instanțele comunicării în textul poetic	322
2.5. Viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare	322
• Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	322
3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare.....	324
3.1. Trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere.....	324
3.2. Fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române).....	324
• Perioada veche (formarea conștiinței istorice).....	325
• Curente culturale/literare în secolele al XVII-lea – al XVIII-lea: umanismul și iluminismul.....	325
• Perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist).....	326
• România între Occident și Orient.....	327
• Perioada modernă: b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul).....	327
• (*) Prelungiri ale romantismului și clasicismului	328
• c. Perioada interbelică – orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman	328
• c. Poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune	329
• c. Curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism	329

• c. Identitate culturală în context european	329
• c. Orientări avangardiste.....	331
• d. Perioada postbelică – tipuri de roman	331
• d. Perioada postbelică – un roman scris între 1960 și 1980	332
• d. Perioada postbelică – poezia.....	332
• d. Perioada postbelică – teatrul	333
• d. Perioada postbelică – curente culturale/literare: postmodernismul	334
• d. Perioada postbelică – romanul de după 1980	334
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare	335
4.1. Construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale	335
• Logica și coerența mesajului argumentativ	335
4.2. Verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare	336
• Construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ.....	336
4.3. (*) Textul critic (recenzia, cronica literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat	337
• Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară.....	337
• Eseul structurat, eseul liber	338
• SOLUȚII. Teste	339
• Varianta 1 (*).....	339
• Varianta 2	341
• Varianta 3	343
• Varianta 4	345
• Varianta 5	347
• Varianta 6	350
• Varianta 7	352
• Varianta 8	354
• Varianta 9	356
• Varianta 10	358
• Varianta 11	360
• Varianta 12	362
• Varianta 13	364
• Varianta 14	367
• Varianta 15	370
• Varianta 16	372
• Varianta 17 (*).....	375
• Varianta 18	378
• Varianta 19	380
• Varianta 20 (*).....	382
• Varianta 21	385
• Varianta 22	387
• Varianta 23	389
• Varianta 24	390
• Varianta 25	393
• Varianta 26	395
• Varianta 27	397
• Varianta 28	399
• Varianta 29	401
• Varianta 30	402
• Varianta 31 (*).....	404
• Varianta 32	406
• Varianta 33	409
• Varianta 34	411
• Varianta 35	413

ANEXĂ • Dicționar de termeni literari	415
--	------------

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Bacalaureat 2021

Filiera teoretică – profil real
Filiera tehnologică – toate profilurile
și specializările
Filiera vocațională – toate profilurile
și specializările
(cu excepția profilului pedagogic)

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura română are un statut important în structura examenului, prin ponderea sa reflectată în prezența celor două forme obligatorii de evaluare a performanțelor: în competențele lingvistice de comunicare orală în limba română și în competențele generale și specifice formate pe durata învățământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile și specializările.

Curriculumul liceal, care stabilește principiul studierii limbii și literaturii române din perspectivă comunicativ-funcțională, pune accent pe latura formativă a învățării, fiind centrat pe achiziționarea de competențe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competențelor de evaluat și a conținuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă și comunicare.

Proba scrisă vizează competențele de receptare și de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii și reguli de exprimare orală) și conținuturi asociate acestora, în conformitate cu programa școlară pentru disciplina limba și literatura română: **filiera teoretică – profil real, filiera tehnologică – toate profilurile și specializările, filiera vocațională – toate profilurile și specializările (cu excepția profilului pedagogic)**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore și este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale și scrise și în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ,

Filiera teoretică – profil umanist
Filiera vocațională – profil pedagogic

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura română are un statut important în structura examenului, prin ponderea sa reflectată în prezența celor două forme obligatorii de evaluare a performanțelor: în competențele lingvistice de comunicare orală în limba română și în competențele generale și specifice formate pe durata învățământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile și specializările.

Curriculumul liceal, care stabilește principiul studierii limbii și literaturii române din perspectivă comunicativ-funcțională, pune accent pe latura formativă a învățării, fiind centrat pe achiziționarea de competențe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competențelor de evaluat și a conținuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă și comunicare.

Proba scrisă vizează competențele de receptare și de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii și reguli de exprimare orală) și conținuturi asociate acestora, în conformitate cu programa școlară pentru disciplina limba și literatura română: **filiera teoretică – profil uman, filiera vocațională – profil pedagogic**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore și este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale și scrise și în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ, narativ, argumentativ) exersate în cadrul învățământului liceal. Subiectele cuprind texte literare și nonliterare, la prima vedere, precum și itemii corespunzători evaluării competențelor specifice și a conținuturilor asociate din prezenta programă.

narativ, argumentativ) exersate în cadrul învățământului liceal. Subiectele cuprind texte literare și nonliterare, la prima vedere, precum și itemii corespunzători evaluării competențelor specifice și a conținuturilor asociate din prezenta programă. Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea examenului la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competențe dobândite în ciclul inferior și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conținuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor și a regulilor de exprimare orală în monolog și în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente și personalizate, adaptate unor situații de comunicare diverse	– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacțiile auditoriului și în condiții de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor privind texte literare și nonliterare, filme artistice și documentare, spectacole de teatru, expoziții de pictură etc.; adecvarea la situația de comunicare (auditoriu, context) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.) – reguli și tehnici de construire a dialogului (atenția acordată partenerului, preluarea/redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversația, discuția argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare și contraargumentare în dialog

Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea examenului la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competențe dobândite în ciclul inferior și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conținuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor și a regulilor de exprimare orală în monolog și în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente și personalizate, adaptate unor situații de comunicare diverse	– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacțiile auditoriului și în condiții de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor privind texte literare și nonliterare, filme artistice și documentare, spectacole de teatru, expoziții de pictură etc.; adecvarea la situația de comunicare (auditoriu, context) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.) – reguli și tehnici de construire a dialogului (atenția acordată partenerului, preluarea/redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversația, discuția argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare și contraargumentare în dialog – stilurile funcționale adecvate situației de comunicare – rolul elementelor verbale, paraverbale și nonverbale în

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	– stilurile funcționale adecvate situației de comunicare – rolul elementelor verbale, paraverbale și nonverbale în comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spațiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	– reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ și sensuri conotative
1.4. Receptarea adecvată a sensului/	– elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spațiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	– reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ și sensuri conotative – calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie

Competențe specifice	Conținuturi asociate
sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacțiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele și funcțiile actului de comunicare – niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.4. Receptarea adecvată a sensului/ sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul – ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacțiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele și funcțiile actului de comunicare – niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	– particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative – instanțele comunicării în textul narativ – construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	– particularități ale construcției subiectului în textul dramatic – particularități ale compoziției textului dramatic – modalități de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului – specii dramatice: comedia – un text dramatic postbelic – creație dramatică și spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	– titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	– viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	– particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative – instanțele comunicării în textul narativ – construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	– particularități ale construcției subiectului în textul dramatic – particularități ale compoziției textului dramatic – modalități de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului – specii dramatice: comedia, drama – un text dramatic postbelic – creație dramatică și spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	– titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	– viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	– curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul – perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist) b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul) c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; identitate culturală în context european) d. perioada postbelică (romanul postbelic, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	– fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române) – perioada veche (formarea conștiinței istorice) – curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul – perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; România, între Occident și Orient; criticismul junimist) b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul, prelungiri ale romantismului și clasicismului) c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; orientări avangardiste, identitate culturală în context european)

4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale – logica și coerența mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problemă pusă în discuție	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii	– interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONȚINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ

Autori canonici:

- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu
- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei școlare în vigoare, examenul nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studierea a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	d. perioada postbelică (tipuri de roman în perioada postbelică, un roman scris între 1960 și 1980, un roman scris după 1980 ; poezia în perioada postbelică; teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul) – curente culturale/literare românești în context european

4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale – logica și coerența mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problemă pusă în discuție	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii	– textul critic (recenzia, cronica literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat – interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONȚINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ

Autori canonici:

- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu

vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.

Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și de teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă.

Tematica studiilor de caz și a dezbatelor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Conținuturile de mai jos vizează:

- aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
- aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului

Nivelul fonetic

- pronunții corecte/incorecte ale neologismelor; hiat, diftong, triftong; accentul
- cacofonia; hipercorectitudinea
- pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic

- variante lexicale; câmpuri semantice
- erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
- derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
- relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
- sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)
- unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
- câmpuri semantice și rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise și orale
- sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic

- forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație;

- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei școlare în vigoare, examenul nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studiarea a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.

Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă. Tematica studiilor de caz și a dezbatelor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Conținuturile de mai jos vizează:

- aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
- aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului

Nivelul fonetic

- pronunții corecte/incorecte ale neologismelor; hiat, diftong, triftong; accentul
- cacofonia; hipercorectitudinea
- pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic

- variante lexicale; câmpuri semantice
- erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
- derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
- relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
- sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)
- unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
- câmpuri semantice și rolul acestora în

numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului

- elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe

Nivelul ortografic și de punctuație

- norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
- rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual

- registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
- coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
- tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
- stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
- limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber
- rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
- rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul din anul 2021 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe.

Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007,

„respectarea normelor prevăzute în ediția a II-a a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²) este obligatorie [...] la Bacalaureat, în cadrul căroră elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare”.

interpretarea mesajelor scrise și orale

- sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic

- forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului
- elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe relative)

Nivelul ortografic și de punctuație

- norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
- rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual

- registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
- coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
- tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
- stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
- limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber
- rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
- rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul din anul 2021 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe.

Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007,

„respectarea normelor prevăzute în ediția a II-a a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²) este obligatorie [...] la Bacalaureat, în cadrul căroră elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare”.

Lista temelor abordate

În cadrul subiectelor al II-lea și al III-lea

- Varianta 1 (*)** Subiectul al II-lea: *Rugăciune* de Octavian Goga (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *formarea conștiinței istorice în cultura română*. Textul literar ales: *Letopisețul Țării Moldovei* de Grigore Ureche
- Varianta 2** Subiectul al II-lea: *Flori de mucigai* de Tudor Arghezi (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un basm studiat*. Textul literar ales: *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă (Harap-Alb)
- Varianta 3** Subiectul al II-lea: *Evocare* – semnificația textului și evidențierea a două dintre înnoirile liricii postbelice întâlnite în creația lui Nichita Stănescu; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un basm aparținând lui Ion Creangă*. Textul literar ales: *Povestea lui Harap-Alb* (Harap-Alb – Spânul)
- Varianta 4** Subiectul al II-lea: Lucian Blaga, *În marea trecere* (fragment) – evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc* (Ghiță)
- Varianta 5** Subiectul al II-lea: Ion Pillat, *Maica și pruncul* – argumentare, pe baza a două trăsături, a caracterului tradiționalist al poeziei; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc* (Ghiță – Lică Sămădăul)
- Varianta 6** Subiectul al II-lea: Robert Șerban, *Noaptea trecută* – evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice; Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile realismului reflectate într-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc*
- Varianta 7** Subiectul al II-lea: Mihai Eminescu, *Memento mori* (fragment) – evidențierea a două aspecte ale imaginarului poetic romantic; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu*. Textul literar ales: *Ion* (Ion)
- Varianta 8** Subiectul al II-lea: Vasile Alecsandri, *Legenda ciocârliei* (fragment) – prezentarea a două trăsături ale descrierii artistice de tip portret identificate în text; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman realist aparținând lui Liviu Rebreanu*. Textul literar ales: *Ion* (Ion – Ana)
- Varianta 9** Subiectul al II-lea: Marin Sorescu, *Vis* – evidențierea caracterului de artă poetică; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu*. Textul literar ales: *Baltagul* (Gheorghiuță)
- Varianta 10** Subiectul al II-lea: G. Bacovia, *Meridian* – evidențierea a două trăsături ale simbolismului; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței studiat*. Textul literar ales: *Maitreyi* de Mircea Eliade (Maitreyi – Allan)